

Dokument nr. 8:30

(2000-2001)

Forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Lisbet Rugtvedt om å innføre forbud mot kjøttbeinmel i fôr til husdyr

Til Stortinget.

Bakgrunn

BSE eller kugalskap påvises i stadig flere land. Utbrudd opptrer mer hyppig og konsekvensene for både mennesker, dyr og landbruksnæringen er enorme.

BSE smitter ikke på vanlig måte, men kan overføres ved at smittestoffer kommer inn i dyr ved inntak av fôr, eller fra mordyr ved fødsel eller ved eksperimentell fôring.

Lignende sykdomstilstander eksisterer hos andre dyrearter som mink, sau, hjortedyr og hos mennesker (Creutzfeldt-Jakobs sykdom).

BSE er aldri påvist i Norge. Regelverket legger opp til barrierer for å hindre introduksjon og spredning av BSE.

Risikoen for spredning av sykdommen er prinsipielt avhengig av tre forhold:

1. Risikoen for at smittestoffet finnes her i landet uten at det er kjent, eller blir introdusert via innførsel.
2. Risikoen for at smittestoffet har «overlevd» de behandlingsprosesser som gjennomføres før animalske biprodukter kan inngå i dyrefôr.
3. Risikoen for at storfe er fôret med slikt fôr i tilstrekkelige mengder til å forårsake sykdom (fôring av storfe med fôr som inneholder proteiner fra andre pattedyr er forbudt).

Flere europeiske land har langt strengere regelverk enn Norge når det gjelder bruk av fôr av kjøttbeinmel, som er en påvist smittekilde.

I 1990 ble KMB (kjøttbeinmel) forbudt i fôr til drøvtyggere som et forebyggende tiltak. I Norge er det tillatt bare til gris og fjørfe. I 1995 kom det i tillegg påbud om merking av fôr som inneholdt KBM med at fôret er forbudt å bruke til drøvtyggere. Det materialet som tillates brukt i fôr til gris og fjørfe blir sterilisert ved hjelp av høy temperatur og trykk. Norske griser fôres med beinmel, til tross for at forsøk vi-

ser at gris kan smittes av kugalskap. I Storbritannia ble det etter 1996 forbudt å fôre alle gårdsdyr med slikt fôr. Forbudet gjelder også hester og oppdrettsfisk, og kom som en konsekvens av at alt tyder på at det var slikt fôr som forårsaket BSE-katasrofen.

Gris kan få BSE.

Vårt strenge regelverk når det gjelder bruk av kjøttbeinmel (KBM) til matproduserende dyr, gir ikke nødvendig sikkerhet for at BSE-smitte ikke oppstår i norskprodusert mat, fordi det er nok eksempler på at det ikke blir fulgt. Eksempler fra Rogaland viser at fôr som skulle vært sikkert ikke er til å stole på. I tillegg kan forbytting forekomme både under transport og under fôring.

Det bør derfor tas initiativ til en gjennomgang av de prinsippene vi benytter i Norge både når det gjelder rutiner på slakterier, avfallsbehandling og bruk av animalsk avfall i fôr til produksjonsdyr og det må innføres et forbud mot bruk av kjøttbeinmel i husdyrfôr. Ved eksperimentelle studier har en klart å overføre BSE-smitte til gris. Måten det er gjort på må imidlertid sees på som en laboratoriemetode. Grisen fikk i den omtalte studien tilført BSE-smittestoff direkte i hjernen gjennom en sprøyte. Ved fôring av gris med smittsomt materiale, har en imidlertid ikke fått utviklet sykdommen.

Sykdommen kugalskap er registret i Danmark, og i flere europeiske land er det registrerte tilfeller i 2000. Det kan ta opp til 15 år fra smitten kommer inn i kroppen til den bryter ut. Derfor er smitebildet svært uklart og det tar svært lang tid før en vet om en har kontroll over situasjonen.

Når det gjelder faren for smitte ved import skriver landbruksminister Kåre Gjønnes i et svar til stortingsrepresentant Karin Andersen på spørsmål 233 (1999-2000) at:

«Når det gjelder innførsel av levende dyr, har det blitt importert noen dyr fra land med BSE. På 1990-tallet er det importert 14 dyr fra Frankrike og om lag 500 dyr fra Danmark. Et krav for innførsel er naturlig-

vis at de kommer fra besetninger som ikke har BSE, og at de ved undersøkelse av veterinær blir funnet å være friske. For ytterligere å redusere risikoen for spredning av sykdommer ved handel med levende storfe er det igangsatt en rekke overvåknings- og kontrollprogram, også for BSE. Overvåkningsprogrammet for BSE går ut på at dyr som viser nervøse tendenser, dør uten synlige tegn på annen sykdom, eller på annen måte ansees som mistenkelige skal undersøkes med hensyn på BSE. I 1999 ble det undersøkt om lag 30 dyr på grunnlag av disse kriteriene, alle med negativt resultat. De merkeordninger og registre som er etablert, gir mulighet for å følge importerte dyr frem til slakteriet, for om nødvendig å foreta ytterligere undersøkelser eller gjennomføre særskilte tiltak i forbindelse med slakting.

Importen av levende storfe har over flere år har vært liten. Dette kan tilskrives betydelige tollsatser og en restriktiv holdning i næringen. Både myndigheter og næring stimulerer til at innførsel av avlsmateriale skal foregå ved inntak av sæd og embryo, som representerer en vesentlig mindre risiko når det gjelder alle typer smittestoffer enn levende dyr.

Statens dyrehelsetilsyn har allerede bedt Veterinærinstituttet om en faglig vurdering av risikobildet i lys av den utviklingen vi har sett når det gjelder BSE i Europa. Viktige problemstillinger som ligger til grunn for anmodningen er om det er forhold ved situasjonen når det gjelder import av kjøttbeinmel (som er tillatt importert, men ikke importeres) eller av levende dyr. Sammen med den gjennomgangen jeg tillyste i mitt svar på spørsmål knyttet til bruk av kjøttbeinmel, vil en slik vurdering danne grunnlaget for om det kan være aktuelt å iverksette ytterlige tiltak for å holde risikoen på et akseptabelt nivå.

Slike vurderinger og gjennomganger som jeg nå tillyser, er helt i tråd med hva Regjeringen sa ved fremleggelse av St prp nr 6 (1998-99) om revisjon av Vedlegg 1 til EØS-avtalen (veterinæravtalen). Regjeringen varslet at den ville foreta en løpende vurdering av de tiltak som er iverksatt, for å tilpasse disse i tråd med endringer i sykdomssituasjonen.»

På tross av at Regjeringen varslet gjennomgang og eventuelle nye tiltak, har ikke disse problemstillingene blitt tatt opp i sin fulle bredde. Ot.prp. nr. 50 (2000-2001) som ligger til behandling i Stortinget nå, gir ingen svar på disse alvorlige spørsmålene.

EU vurderer nå forbud mot all bruk av kjøttbein-

mel i husdyrfôr og i tillegg forbud mot omsetting av kjøtt fra dyr som er mer enn 30 måneder gamle.

Norge må gjøre det samme. Vårt strenge regelverk når det gjelder bruk av kjøttbeinmel (KBM) til matproduserende dyr, gir ikke nødvendig sikkerhet for at BSE-smitte ikke oppstår i norskprodusert mat, fordi det er nok eksempler på at regelverket ikke blir fulgt. Eksempler fra Rogaland viser at fôr som skulle være sikkert, ikke er til å stole på. I tillegg kan forbytting forekomme både under transport og under fôring. Det bør derfor tas initiativ til en gjennomgang av de prinsippene vi benytter i Norge både når det gjelder rutiner på slakterier, avfallsbehandling og bruk av animalsk avfall i fôr til produksjonsdyr og det må innføres et forbud mot bruk av kjøttbeinmel i husdyrfôr.

Hovedgrunnen til å innføre strengere politikk på dette området er å hindre sykdommen i å spre seg. En annen viktig grunn er at tilliten til norsk landbruk ikke må settes på spill. Norsk landbruk er slik at det i all hovedsak ikke kan konkurrere på pris og volum, men med sterkt fokus på matkvalitet, strenge smittevernbestemmelser, dyrehelse, økt satsing på økologi og miljø, kan våre produkter konkurrere på kvalitet.

Det er ingen grunn til at Norge skal ha et slappere regelverk enn EU og derfor må dette nå følges opp straks og Norges politikk må skjerpes vesentlig.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen innføre forbud mot kjøttbeinmel i fôr til husdyr.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre tilsvarende eller strengere tiltak som nå vurderes i EU, og i tillegg gjennomgå egne smittevernbestemmelser i forhold til sykdommer hos husdyr og fremme forslag til forbedringer i regelverket.